

Opettajien kokemuksia lukuteatterin vaikutuksesta lukemisen motivaatioon erityisopetuksessa

Linnea Kenttä

Erityispedagogiikan pro gradu -tutkielma

Artikkelimuotoinen

Syyslukukausi 2023

Kasvatustieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Kenttä, Linnea. 2023. Opettajien kokemuksia lukuteatterin vaikutuksesta lukemisen motivaatioon erityisopetuksessa. Erityispedagogiikan pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 30 sivua.

Tässä tutkimuksessa pyritään selvittämään, sopiiko lukuteatteri opettajien mielestä yhdeksi työskentelytavaksi erityisopetukseen sekä onko sillä vaikutusta oppilaan lukumotivaation kehitykseen. Aihetta tutkitaan lukuteatterijakson toteuttaneiden opettajien näkökulmasta. Lukuteatteri pyrkii tuomaan uuden lukemiseen innostavan työskentelytavan tukemaan lukemaan opettamista.

Tutkimus toteutettiin osana laajempaa Niilo Mäki Instituutin (NMI) ReadDrama-hanketta. Tutkimusaineisto muodostui opettajien haastatteluista, jotka olivat toteuttaneet lukuteatterijakson heikoille lukijoille osana erityisopetusta. Aineistoa analysointiin laadullisesti sisällönanalyysin avulla.

Opettajat kokivat lukuteatterin sopivan hyvin erityisopetuksen konseptiin oppilaita motivoivana oppimismuotona. Lukuteatterin nähtiin sopivan erityisopetukseen pienen ryhmän, selkeän kahdeksan viikon jakson, materiaalin muokattavuuden, uudenlaisen tavan harjoitella lukemista sekä sen motivoivuuden ansiosta. Lukuteatterin motivoivan vaikutuksen nähtiin rakentuvan ohjelman toiminnallisuudesta, näytelmän tekemisestä, tarinallisuudesta sekä sosiaalisuudesta.

Lukuteatterille näyttäisi olevan paikka lukemaan opettamisessa yhtenä opetusmuotona muiden joukossa. Tutkimustulokset vastaavat aiempia tuloksia, jossa korostuu lukuteatterin olevan niin opettajalle kuin oppilaallekin mieluisa työskentelytapa. Lukuteatterin parhaina puolina nousi tutkimuksessa esille lukumotivaation tukeminen.

Asiasanat: lukuteatteri, lukumotivaatio, lukutaito, draamakasvatus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.....	2
SISÄLTÖ	3
1 JOHDANTO.....	4
1.1 Miksi lukeminen on tärkeää?	5
1.2 Motivaation yhteys lukutaitoon	6
1.3 Lukuteatteri	7
1.4 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset.....	9
2 TUTKIMUSMENETELMÄT.....	10
2.1 Tutkimuskonteksti.....	10
2.2 Tutkimukseen osallistujat / Tutkittavat / Tutkimusaineisto	11
2.3 Tutkimusaineiston keruu.....	11
2.4 Aineiston analyysi	12
2.5 Eettiset ratkaisut.....	13
3 TULOKSET.....	14
3.1 Lukuteatteri motivaatiota lisäävänä työskentelytapana	14
3.2 Motivaation rakentuminen lukuteatterissa.....	17
4 POHDINTA.....	20
LÄHTEET	23
LIITTEET.....	27

1 JOHDANTO

Lukemisen haasteet ovat näkyvä osa peruskoulun arkea, jotka koskettavat joka kymmenettä oppilasta (Lyytinen ym. 2019). Vuoden 2015 Pisa tuloksista voidaan havaita, että vaikka suomalaiset nuoret ovat lukutaidollaan tulosten kärjessä on lukutaidon taso tästä huolimatta laskenut selkeästi vuoden 2006 tuloksista (Rautopuro ym., 2018). Onkin ajankohtaista pohtia erilaisia työkaluja lukemaan opettamisessa.

Leinon ym. (2017) mukaan lukutaito voidaan nähdä perustaitona, joka mahdollistaa niin elinikäisen oppimisen kuin oman identiteetin rakentumisen. Lukutaidon voidaan nähdä olevan myös edellytys yksilön yhteiskunnalliselle osallistumiselle (ks. Grünthal 2020). Kuitenkin monipuoliseksi kehittyvä lukutaito edellyttää lukumotivaation ylläpitoa (Takala & Kairaluoma, 2019). Heikon motivaation ja lukijaminäkuvan voidaankin Kurosen & Paavolan (2020) mukaan nähdä kulkevan käsi kädessä.

Tässä tutkimuksessa tutkitaan opettajien kokemuksia lukuteatterin käytöstä osana erityisopetusta kiinnittäen erityisesti huomiota lukuteatterin vaikutuksesta oppilaiden lukumotivaatioon. Lukuteatterilla tarkoitetaan työskentelytapaa, jossa lukemista harjoitellaan tarinaan eläytyen näytelmätekstiä lukemalla (ks. Junttila ym., 2021). Lukuteatteri onkin useita luku- ja kirjoitustaidon osa-alueita kehittävä oppimisstrategia, joka sopii kaiken tasoisille oppijoille (Young & Ortlieb, 2018). Työskentelytapana lukuteatteria on useassa tutkimuksessa pidetty niin oppilaiden kuin opettajien näkökulmasta monipuolisena, innostavana sekä motivoivana (ks. Irna ym., 2022; Young ym., 2019; Hautala ym., 2022; Junttila ym., 2021).

1.1 Miksi lukeminen on tärkeää?

Suomalaisten peruskoululaisten lukutaito loistaa parhaiden maiden joukossa vuoden 2018 Pisa tuloksissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2019). Kansainvälisessä lukutaitotutkimuksessa suomalaiset lapset ovat puolestaan pärjäneet erinomaisesti (PIRLS 2016). Siitä huolimatta, etteivät sijoitukset kansainvälisissä tutkimuksissa ole juurikaan laskeneet, ovat OKM:n (2019) mukaan lukutaidon osaamistulokset laskussa.

Lukutaito voidaan nähdä perustaitona, joka mahdollistaa etenemisen koulupolulla sekä osallistumisen yhteiskuntaan (Leino ym. 2017). Tällöin lukutaidon voidaan nähdä olevan edellytys yksilön toimiessa osana yhteisöä. Thuneberg (2006) tuo tutkimuksessaan esille lukutaidon olevan keskeinen edellytys niin yksilön kuin yhteiskunnan kehitykselle. Laine (2018) muistuttaaakin lukutaidon vuorovaikutuksellisuudesta. Grünthal (2020) puolestaan nostaa lukutaidon yhteiskunnallisen merkityksen esille, sillä lukutaito on perustana yhteiskunnan yksilöä kohtaan edellyttämille taidoille. Yhteiskunnallisen merkityksen lisäksi lukutaito on tärkeä myös henkilökohtaisella tasolla. Hyvä lukutaito korreloi koulumenestystä, joka puolestaan tarjoaa nuorelle mahdollisuuden valita oman jatko-opintopolkunsa (Leino 2019).

Lukeminen mahdollistaa lapsen kokea tilanteita ja tunteita, joita hän ei muuten pääsisi kokemaan. Kirjallisen kokemuksen saaminen onkin hyvin tärkeää erityisesti aloitteleville lukijoille. Esimerkiksi mielenkiintoinen juoni, päähenkilö tai jännittävä tapahtumapaikka ovat tärkeässä roolissa lapsen suhteen muodostumisessa teksteihin. (Leino ym., 2017).

Lukutaidon voidaan nähdä olevan monen taidon summa, eikä sen kehittämisessä ole kyse vain yhdestä taidosta (Grünthal 2020). Lukemista harjoitellessa onkin tärkeää hyödyntää monenlaisia toiminta- ja oppimisstrategioita. Oppimisstrategioiden merkitys korostuu lapsen kohdatessa haasteita, jolloin lapsen täytyy itse ratkaista, miten pääsee haasteesta eteenpäin. (ks. Lerkkanen ym.

2010). Myös Leinon ym. (2021) toteuttamassa tutkimuksessa erilaisten lukustrategioiden käyttö ja tunnistaminen nähtiin tärkeinä osina hyvän lukutaidon muodostumisessa.

1.2 Motivaation yhteys lukutaitoon

Huemerin ym. (2012) mukaan motivaatio on tärkeässä osassa lukusujuvuuden kehitystä, sillä taitoon vaikuttaa keskeisesti lapsen oma lukuharrastus. Lukemisen taidot sekä motivaatio ovatkin vuorovaikutuksessa keskenään (Lerikkanen ym., 2010). Myös Ronimus ym. (2022) tuovat tutkimuksessaan esille, että luetun ymmärtämisen sekä motivaation ympärille on mahdollisuus syntyä myönteinen yhteys. Lukemisen harjoittelun ja motivaation voidaan nähdä Grünthalin (2020) mukaan kulkevan käsi kädessä: lukemisen harjoittelu kehittää lukutaitoa, jolloin kohentunut lukutaito lisää sisäistä motivaatiota, joka puolestaan kannustaa harjoittelemaan lukemista lisää.

Myös Takala & Kairaluoma (2019) tuovat esille lukumotivaation tärkeyden lukutaidon monipuolisen kehittymisen kannalta. Kuronen & Paavola (2020) puolestaan korostavat heikon motivaation sekä kielteisen lukijaminäkuvan lisäävän vaikeuksia lukemaan oppiessa samalla, kun hyvä lukumotivaatio ennustaa lukutaidon vahvistumista. Lukumotivaation kannalta myös onnistumisen kokemuksilla onkin suuri merkitys (ks. Kairaluoma & Takala 2019). Hyvin menestyvillä oppilailla on luotto omiin kykyihinsä haastavissakin tehtävissä sekä sitkeyttä, kun taas heikoilla oppilailla yleisempää on epäonnistumisen pelko sekä sitkeyden puute (Lerikkanen ym., 2010).

Lukutaidon motivaation kehittymisen kannalta minäkuva, työskentelytavat sekä mieltymiset ovat Lerkkasen ym. (2010) mukaan merkittäviä. Samaistuttavat tekstit, jotka onnistuvat vangitsemaan merkitykselliseltä tuntuvia, jopa henkilökohtaisia tunnekokemuksia ovat lukijalle sisäisen motivaation kannalta

tärkeitä (Ahvenjärvi & Kirstinä, 2016). Ketonen (2019) puolestaan tuo tutkimuksessaan esille 30-vuotiaan luetun ymmärtämisen taidon olevan yhteydessä koulun alaluokilla lapsen kokemaan sisäiseen motivaatioon lukemisessa.

1.3 Lukuteatteri

Laitila ym. (2013) tuovat ilmi, että draama on mainittu opetussuunnitelmassa 75 kertaa. Draama yhdistää tehokkaasti opiskelun ryhmätyöskentelyyn ja näin ollen kehittää oppilaiden vuorovaikutustaitoja (Laitila ym., 2013). Lisäksi draama nähdään opetussuunnitelmassa (2014) sisältyvän useaan oppiaineeseen yli oppiainerajojen. Saarisen & Takalan (2016) mukaan draaman paikan voidaan nähdä kuitenkin olevan koulumaailmassa heikko, eikä se ole oma oppiaineensa, kuten esimerkiksi Iso-Britanniassa (ks. esim. Sanchez ym., 2022).

Yksi opetussuunnitelman sisältöihin vastaava oppimismenetelmä on lukuteatteri (Aerila 2019). Lukuteatterilla tarkoitetaan nimensä mukaisesti luettua teatteria. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että esityksessä näyttelijöillä on käsikirjoitukset, joista he lukevat tekstiä, eivätkä opettele repliikkejä ulkoa. Lukuteatterissa olennaista on, että käsikirjoitukseen tai harjoiteltuun tekstiin tutustutaan monipuolisesti sekä sitä harjoitellaan yhdessä läpi moneen kertaan. Tällöin lapsi harjoittelee jopa huomaamattaan saman tekstin toistoa eli drillausta. Draamatyöskentelylle tyypillisesti lukuteatterissa oppiminen tapahtuu mielikuvituksella leikitellen toden ja epätoden välimaastossa (Junttila ym., 2021).

Oppimismuotona lukuteatteri keskittyy useisiin luku- ja kirjoitustaitoa kehittäviin osa-alueisiin: lukemiseen, sanastoon, lukusujuvuuteen, luetun ymmärtämiseen, drillaamiseen, sanojen opetteluun, lausumiseen sekä itseilmaisuuksiin (Young & Ortlieb, 2018). Lukuteatteri onkin näyttäytynyt aiemmissa tutkimuksissa tehokkaana tapana kehittää lukusujuvuutta, ilmaisevaa ääneen lukemista sekä sanastoa (Hautala ym., 2020). Kiinalaisessa Gun & Lornklangin (2021) toteuttamassa tutkimuksessa tutkittiin lukuteatterin hyödyntämistä vieraan kielen

opiskelussa. Tutkimukseen osallistuneet oppilaat kokivat lukuteatterin hyödylliseksi keinoksi uuden sanaston oppimisessa (Gu & Lornklang, 2021).

Young ym. (2019) puolestaan toteavat tutkimuksessaan, että lukuteatterin yksi suurimmista positiivisista eduista on opettajien sekä oppilaiden kokemus työskentelytavan miellisuudesta. Myös Irnan ym. (2022) tekemän tutkimuksen mukaan lukuteatteri tekee lukemaan opettamisesta opettajien näkökulmasta motivoivaa sekä hauskaa. Hauskuus ja motivaatio nousevat esiin myös kotimaassa tehdyssä tutkimuksessa, jossa Hautala ym. (2022) toteavat lukuteatterin olevan mukaansatempaava keino edistää ääneen lukemista heikkojen lukijoiden keskuudessa erityisopetuksessa. Young & Ortlieb (2018) korostavat artikkelissaan lukuteatterin sopivan heikkojen lukijoiden lisäksi kaiken tasoisille oppijoille.

Suomessa lukuteatteri on tuore ilmiö ja näin ollen suomalaista tutkimusta aiheen ympärillä ei ole yhtä laajasti kuin kansainvälisesti. Niilo Mäki Instituutti (NMI) on kehittänyt lukuteatteriohjelman, joka pyrkii olemaan mahdollisimman vaivaton sisällyttää erityisopetukseen heikoille lukijoille tarjoten heille merkittäviä oppimisen ja onnistumisen kokemuksia (Junttila ym., 2021). Lukuteatterin toteutustapa eroaa kotimaisessa ReadDrama-ohjelmassa perinteisestä maailmalla tunnetusta lukuteatterista. Perinteinen lukuteatteri muodostuu koko ryhmän toiminnasta, jossa korostuu päivittäinen lyhyt harjoittelu kuoro- tai vuorolukutyypisesti. Suomalaisessa ReadDrama-ohjelmassa työskentely tapahtuu pienessä ryhmässä ja työskentelyssä korostuu draamakasvatuksellinen lähestymistapa tehdä lukuteatteria, jossa draamallisuus ja näyttelemine korostuvat.

Lukemisen vaikeudet koskettavat noin viidestä kymmeneen prosenttia peruskoulun oppilaista (LukiMat, 2023). Huemer ym. (2012) nostavat esille haastavan ja takkuavan lukemisen saattavan johtaa lukemisen välttelyyn, jolloin myös lukutaidon harjoittelu on epämieluisaa ja jää vähälle. Tähän lukuteatteri pyrkii vastaamaan yhtenä erilaisena oppimismuotona. Lukuteatterille tulisikin Youngin ym. (2019) mukaan olla pysyvä paikka lukemaan oppimisessa muiden opetusmenetelmien joukossa. Junttilan ym. (2021) tutkimuksen mukaan lukuteatteri osoittautuikin oppilaita motivoivaksi opetusmenetelmäksi, joka toiminnallisuudessaan tarjoaa vaihtelua perinteiselle pulpettityöskentelylle. Hautalan ym.

(2022) tutkimuksessa puolestaan havaittiin erityisesti näytelmän tekemisen olleen oppilaita innostavaa toimintaa lukuteatterityöskentelyssä.

1.4 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, onko lukuteatterin käytöstä erityisopetuksessa vaikutusta oppilaan lukumotivaation lisääjänä. Tutkimusaineiston analysointiin sopi laadullinen tutkimusote, sillä tutkimuksen tavoitteena on kuvata opettajan näkökulmasta lukuteatterin vaikutusta oppilaan motivaatioon ilmiönä. Laadulliselle tutkimusotteelle tyypillinen ominaispiirre Puusan ym. (2020) mukaan onkin yksilön subjektiivisen kokemuksen sekä näkemyksen tarkasteluun, kuten tässä tutkimuksessa.

Lähdin selvittämään aineistolähtöisesti opettajien kokemuksia lukuteatterin yhteensopivuudesta erityisopetukseen. Tämän jälkeen kiinnitin huomiota asioihin, jotka oppilaita lukuteatterissa opettajien mukaan motivoivat. Näistä tutkimuksen tavoitteista muodostui kaksi tutkimuskysymystä:

1. Miten lukuteatteri soveltuu opettajien mielestä erityisopetukseen?
2. Mikä motivoi oppilaita lukuteatterissa opettajien mukaan?

2 TUTKIMUSMENETELMÄT

2.1 Tutkimuskonteksti

Tutkimus toteutettiin osana laajempaa vuosien 2018-2023 aikana toteutuvaa Niilo Mäki-instituutin (NMI) ReadDrama-tutkimusta. Aiemmin toteutetussa interventiotutkimuksessa tutkittiin intervention vaikutusta 3.-4.-luokkalaisten haitaiden lukijoiden suulliseen lukutaitoon (ks. Hautala & ym., 2022). Nyt interventiotutkimuksen lisäksi haluttiin selvittää toimintatutkimuksella, miten ohjelma soveltuu koulukontekstiin opettajien pitämänä.

Opettajat saivat käyttönsä valmiin ReadDrama-ohjelman, johon oli tehty pieniä muutoksia interventiotutkimuksen jälkeen. Ohjelma koostui kahdeksastoista (18) 45min mittaisesta oppitunnista, jotka opettajat saivat halutessaan pitää joko tuplatuntina tai kahtena erillisenä viikkotuntina. Verkosta löytyvän viikko-ohjelman lisäksi opettajilla oli mahdollisuus hyödyntää hankkeen verkkosivuilta löytyvää videoluentoa, jonka katsomista suositeltiin ennen ohjelman aloittamista.

Tämän tutkimuksen aineistona käytin tutkimukseen osallistuneiden opettajien haastatteluja. Haastattelututkimuksen etuna on Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan joustavuus, kun tavoitteena on saada haastatelluilta mahdollisimman paljon tietoa aiheesta. Haastattelut toteutti tutkija Enni Junntila osana väitöskirjatutkimustaan. Tutkimukseen osallistuneet opettajat kutsuttiin osallistumaan haastatteluun, joka järjestettiin etäyhteyksin. Haastattelussa opettajia pyydettiin kertomaan vapaasti kokemuksiaan, jonka lisäksi heiltä kysyttiin kysymyksiä ohjelmaan liittyen. Keskityin aineistoanalyysia tehdessäni erityisesti kysymyksiin: 2.5. *"Pyytäisin sinua alkuun kertomaan omin sanoin, mitä jäi päällimmäisenä mieleen tästä kokemuksesta"*, 3.4. *"Millä lailla lukuteatteri soveltuu erityisopetukseen & lukuharjoitteluun?"* sekä 7.2. *"Millaisia vaikutuksia näkisit lukuteatteriin osallistumisella olevan näiden oppilaiden lukumotivaatioon?"* (ks. Liite 1).

2.2 Tutkimukseen osallistujat / Tutkittavat / Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto muodostuu 12 haastattelusta, joista neljä työskenteli luokanopettajana ja kahdeksan erityisopettajana. Opettajilla oli työkokemusta viidestä vuodesta yli kahteenkymmeneen vuoteen. Kaksi tutkimukseen osallistunutta opettajaa oli suorittanut draamakasvatuksen opintoja. Lisäksi seitsemällä osallistujalla oli kokemusta draaman käyttämisestä opetusmenetelmänä tai teatterin harrastamisesta vapaa-ajalla.

Opettajat valitsivat itse ReadDrama-ohjelmaan osallistuvat oppilaansa sellaisista oppilaista, joilla oli hidas lukusujuvuus tai arkuus ääneen lukemisesta. Oppilaiden ikähaitari oli 8-12 vuotta, joista suurin osa puhui äidinkielenään suomea. Kahdessa lukuteatteri-ryhmässä oli s2-oppilaita. Kaikilla osallistuvilla oppilailla oli haasteita lukemisessa ja he tarvitsivat tukea joko suulliseen lukutaitoon tai rohkeuteen lukea ääneen liittyen. Oppilaita oli niin yleisen (20), tehostetun (27) kuin erityisen (17) tuen piirissä. Kaksi opettajaa ei ollut antanut tietoja viiden oppilaan tuen tarpeesta.

2.3 Tutkimusaineiston keruu

Tutkimusaineiston haastattelut kerättiin keväällä 2021. Haastattelukutsu lähetettiin sähköpostitse kolmellekymmenelle viidelle tutkimuksessa mukana olleelle opettajalle, joista kaksitoista osallistui haastatteluun. Ainoa vaatimus haastatteluun osallistumiselle oli, että ohjelma oli tehty loppuun. Lyhyin haastattelu kesti 42 minuuttia ja pisin 85 minuuttia. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin.

2.4 Aineiston analyysi

Analysoin haastatteluvastauksia sisällönanalyysillä (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018; Puusa ym., 2020). Valitsin sisällönanalyysin tutkimukseen, koska sen avulla pyrin saamaan lukuteatterista tiivistetyn kuvauksen sen sisältämästä tiedosta (Tuomi & Sarajärvi 2018). Noudatin aineiston analysoinnissa Tuomen & Sarajärven (2018) esittämää etenemisjärjestystä. Elo & kumppanit (2014) puolestaan korostavat sisällönanalyysin kolmea eri päävaihetta, jotka ovat valmistelu, ryhmitely sekä tulosten raportointi.

Ensimmäiseksi lähdin liikkeelle tutustumalla aineistoon perusteellisesti. Jatkoin aineiston abstrahoinnilla eli käsitteellistämällä, jossa erotin alkuperäisestä aineistosta tutkimuksen kannalta olennaisen tiedon. Kiinnitin huomiota erityisesti haastattelun kolmeen eri kysymykseen, joissa motivaatio nousi useammassa vastauksessa esille. Tämän tehtyäni lähdin pelkistämään alkuperäisilmauksia ryhmittelemällä aineiston aluksi alaluokkiin, sitten kuuteen eri pääluokkaan etsimällä yhtenäisyyksiä aineistoista. Lopuksi yhdistin pääluokat kahteen niitä yhdistävään luokkaan, jotka ovat: lukuteatteri erityisopetuksessa sekä motivaatio lukuteatterissa. Näistä kahdesta yhdistävästä luokasta myös muodostuivat lopulliset tutkimuskysymykset: *”Miten lukuteatteri soveltuu opettajien mielestä erityisopetukseen?”* sekä *”Mikä motivoi oppilaita lukuteatterissa opettajien mukaan?”*.

Sisällönanalyysille tyypilliselle tavalla vasta itse analyysia tehdessä nähdään, montako eritasoista luokkaa muodostuu (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tutkimuskysymysten muotoutumisen jälkeen lähdin analysoimaan aineistoa vielä uudelleen. Muodostin alaluokista uusia pääluokkia, jotka sopivat kumpaiseenkin yhdistävään luokkaan tarjoten vastauksia tutkimuskysymyksiin.

2.5 Eettiset ratkaisut

Pyrin noudattamaan tutkimuksessani hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Niillä tarkoitetaan ovat rehellisyyden lisäksi huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä sekä tutkimustulosten arvioinnissa (TENK). Tutkimusta tehdessä onkin tärkeää kiinnittää huomiota tehtyihin eettisiin ratkaisuihin. Olen kirjoittanut NMI:lle salassapitosopimuksen tutkimusaineistoon liittyen, joka sitoo minut hävittämään aineiston tutkimuksen loputtua.

Tutkimuksen haastatteluun osallistuminen on ollut täysin vapaaehtoista ja osallistuessa on korostettu kaikenlaisten kokemusten olleen tervetulleita. Tutkimusaineistossa ei tule ilmi henkilötietoja, vaan se on täysin anonymisoitu. Haastateltavien opettajien nimiä, työpaikkoja tai paikkakuntia ei tule ilmi litteroidussa haastattelumateriaalissa. Haastatteluissa puhutaan lukuteatteriin osallistuneista oppilaista koodinimillä, jotka ovat täysin tunnistamattomia.

3 TULOKSET

Tutkimukseen osallistuneet opettajat kokivat lukuteatterin pääosin positiivisena kokemuksena. Vastauksissa korostui oppilaiden into lukuteatteria kohtaan, opettajan oma innostuneisuus työskentelyssä, lukumotivaation kasvu, lukemisen taitojen harjaantuminen sekä onnistumisen kokemukset. Tutkimuksen kanalta opettajien kokemus oppilaiden lukumotivaation kasvusta oli merkittävä.

3.1 Lukuteatteri motivaatiota lisäävänä työskentelytapana

Opettajien kokemukset yleisesti lukuteatterista työskentelytapana olivat pääsääntöisesti positiivisia. Positiivisen kokemuksesta teki vastanneiden mukaan opettajan oma motivaatio, työskentelytavan mieluisuus, oppilaiden innostuminen tekemisestä sekä oppilaiden motivoitunut työskentelyote (ks. taulukko 1). Usea opettaja toi haastattelussaan ilmi, että olisi valmis hyödyntämään lukuteatteria työskentelytapana myös jatkossa. Muutamassa haastattelussa opettajat kertoivat myös kokeneensa turhaantumista lukuteatteria toteuttaessaan. Tällöin esille nousi aikataululliset haasteet sekä tilanne, jossa opettajan oma näytelmätyöskentelyyn liittyvä kunnianhimo ei vastannut toteutunutta työskentelyä.

Kaikki vastaajat kuvasivat lukuteatterin sopivan hyvin erityisopetukseen. Erityisopetukseen sopivia tekijöitä olivat motivaatiota lisäävä työskentely, pieni ryhmä, selkeän mittainen jakso, materiaalin muokattavuus sekä uusi ja erilainen keino lukea ääneen. Eräs opettaja nosti esille lukuteatterin sopivan hyvin erityisopetukseen, koska sen tuomalla motivaatiolla on tärkeä merkitys oppimisen edistämisellä (ks. taulukko 1). Lukuteatteri nähtiin niin opettajien kuin oppilaiden motivaatiota lisäävänä työskentelytapana. Tämä näkyi tutkimuksessa niin puolin kuin toisin: opettajat, joilla oli into ja korkea motivaatio kokivat työskentelytavan onnistuneemmaksi kuin muutama opettaja, joiden motivaatio hiipui työskentelyn aikana.

Erityisesti pienen ryhmän merkitys nousi esiin monessa vastauksessa. Yhden opettajan mukaan hitaatkin lukijat lukivat mielellään ääneen pienessä ryhmässä. Toinen opettaja toi haastattelussaan esille, että pieni ryhmä mahdollisti lukuharjoitteiden harjoittelun sellaisillakin oppilailla, jotka eivät isossa luokassa siihen pystyisi esimerkiksi keskittymiseen liittyvistä syistä.

Haasteena erityisopetuksen näkökulmasta esiin nousi myös lukemisen ulkopuolelle ulottuvat oppimisen vaikeudet, jonka vuoksi työskentelyyn keskittyminen pidemmäksi ajaksi saattoi olla haastavaa. Moni opettaja kokikin lukuteatterin sopivan yhdelle 45min mittaiselle oppitunnille paremmin kuin tuplatunnille. Tämä kokemus korostui erityisesti laaja-alaisten erityisopettajien vastauksissa, joiden oli vaikea sovittaa tuplatuntia aikatauluunsa.

TAULUKKO 1. Opettajien kokemuksia lukuteatterin sopimisesta työskentelytapana erityisopetuksessa.

Pääluokat:	Pelkistetyt ilmaukset:	Alkuperäisilmaukset:
Motivaatio	Motivaation merkitys on tärkeä oppimisen edistämisenä, jonka vuoksi lukuteatteri soveltuu erityisopetukseen.	"Musta tässä oli niin hieno se tarina tai se jotenkin koukutti ainakin sitä minun ryhmää, että se motivaation merkitys sen lukemisen sujuvuuden tai minkä tahansa oppimisen edistämiseksi niin näkyy tässä ihan mahtavasti että sillä tavalla ajattelen, että soveltuu (erityisopetukseen)."
Pieni ryhmä	Hitaatkin lukijat lukivat mielellään pienessä ryhmässä. Suurin hyöty lukuteatterista onkin hitailla lukijoilla, jotka voivat saada hyvän kokemuksen lukemisesta. Oppilaat samantasoisia lukijoita, kun luokassa suuret tasoerot.	"Nämä hyvin hitaatkin lukevat mielellään, kun he ivat siinä viiden oppilaan ryhmässä... ... Mun mielestä se sopii niinku todella hyvin kellek tahansa. Mut varmasti se paras hyöty on tietenki niillä joilla se lukunopeus on hitaampi, että se antaa ihanan niinku kokemuksen voi antaa, et pysyy ensinnäkin mukana tommosessa." " ... , ja myöskin se, että hyö oli niin samantasoisia lukijoita kaikki, kun luokassahan sitten ne tasoerot on valtavat."

Selkeä jakso	Selkeän mittainen jakso.	"Se et se kokoontuu sen, mitä, kaheksan sessiota, nii mun mielest seki, et se on niinku semmonen selkee alku, ja selkeä loppu, nii se on myöski niinku hyvä juttu."
Materiaali	Materiaalin sovelletavuus. Mahdollisuus eriyttää materiaalin pohjalta.	" Kyl mä aattelin että nimenomaan tää niinku erityisopetukseen mä tän niinku haluan ottaa, niinku omille erityisopetuksen tunneille niinku jatkossaki, et tätä on hirveen helppo soveltaa." " Kun tätä pystyy muokkaamaan, tietysti helpottamaan jos on niinku liian vaativa, niin kyllä tää mun mielestä soveltu hyvin."
Lukemisen harjoittelu	Uutta ja erilaista lukuharjoitteluun. Vanhemmilla oppilailla lukuharjoittelussa pitää olla joku idea, joka herättää kiinnostuksen. Harjoituksen vaikutuksen näkee selkeästi toistojen ansiosta.	"Mä näkisin että kyllä nimenomaan sopii erityisopetukseen, koska siinä nyt just, siihen lukuharjoitteluun kaipaa aina vähän jotain uutta ja erilaista ja sitku nääki oli tosiaan jo vitosluokkalaisii nii sitte sellanen niinku et tuntu että siin lukuharjoittelu pitää olla joku idea että se heitä enää niinku hirveästi kiinnostaa". " Mut et erityisopetukseen sopi hyvin. Ja siin näkee aika hyvin sitte sen harjoituksen vaikutuksenki, et kenellä se toistojen määrä ni edesauttaa sitä lukusujuvuutta, vai onko siel sit jotain muuta sellasta, et toistuukin aina ne, aina ne samat virheet vaikka ois annettu se malli.
Haasteet	Muut oppimisen haasteet Opettajan odotukset eivät vastanneet toteutunutta työskentelyä.	"Heil on tarkkaavaisuuden kans ongelmaa ja muuta, ja sit se on kuitenkin 90 minuuttia aika pitkä aika, niin kun keskittyy siihen yhteen asiaan. Ja sitte taas oma (nauraen) kunnianhimo oli ehtiny nousta sillain että olis toivonu saavansa ikään ku puristettua niistä oppilaista enemmän irti, ku mitä sitten irtos. Mutta sitte taas toisaalta ne oppilaat oli joka kerta aivan innoissaan ja siis viimesellä kerrollakin ne kysy, et eiks tää enää jatku!"

3.2 Motivaation rakentuminen lukuteatterissa

Opettajien haastatteluissa korostui lukuteatterin olleen oppilaille motivaatiota lisäävä, innostava työtapa. Moni opettaja kertoi oppilaiden tulleen innoissaan lukuteatteri-tunneille ja pitäneen työskentelyä heille mieluisana (ks. taulukko 2). Vastauksissa nousee esille motivaation rakentuneen erityisesti ohjelman toiminnallisuudesta, näytelmän tekemisestä, tarinallisuudesta, leikillisyydestä, sosiaalisesta työskentelytavasta, itseilmaisusta, kehollisuudesta sekä oppilaiden innosta tekemistä kohtaan (ks. taulukko 2).

Monessa haastattelussa esityksen tekemisen merkitys nousee suurena motivoivana tekijänä (ks. taulukko 2). Opettajat kertovat oppilaiden lukevan innolla, koska haluavat onnistua muille esitettävässä näytelmässä. Muutamassa haastattelussa nousee esille lukemisen tapahtuneen tavoitteen eli näytelmän vuoksi, jolloin lapsi ei välttämättä edes ajatellut lukevansa vaan tekevänsä näytelmää. Useammassa haastattelussa näytelmä nähdään toiminnan tavoitteena, joka toimii motivaattorina. Eräs opettaja kertoo lukuinnon jatkuneen kotiinkin asti, koska lapsi halusi harjoitella lukuteatterinäytelmää varten.

Lukuteatteri nähtiin haastatteluissa usein erilaisena työskentelytapana muuhun koulutyöhön verrattuna. Lukuteatterin toiminnallisuus koettiin oppilaiden motivaatiota ja intoa nostattavana tekijänä. Useassa haastattelussa nousee esille, kuinka lukeminen on tullut oppilaille sivutuotteena, sillä he ovat uppoutuneet teatterin tekemiseen. Yksi konkreettinen esimerkki toiminnallisuudesta on leikillisuus, jolloin oppiminen tapahtuu leikin kautta. Yhdessä haastattelussa opettaja koki lukuteatterin innostavana osittain sen kehollisuuden vuoksi, jolloin lukemisen lisäksi harjoitellaan koko kehon ilmaisua.

Lisäksi opettajat kertovat lukuteatterin käsikirjoituksen eli tarinan olevan oppilaita motivoiva tekijä. Yksi opettaja kertoo tarinan ja hahmoihin menemisen koukuttaneen niin, etteivät oppilaat edes tajua lukeneensa niin paljoa. Hän kertoo, että jos olisi luetuttanut oppilaita Aapisesta tai lukukirjasta, eivät he olisi lukeneet läheskään yhtä paljoa.

Viimeisenä motivaatiota nostattavana tekijänä haastatteluissa nousee esiin toiminnan sosiaalisuus. Lukuteatteria tehdään ryhmässä ja näytelmää harjoitellaan yhdessä, jolloin lukeminen on osa sosiaalista kanssakäyntiä. Yhdessä haastattelussa opettaja nosti esille lukuteatterin tarjoavan matalan kynnyksen osallistua lukemiseen erityisesti sellaiselle oppilaalle, joka ei lue vapaa-ajallaan.

TAULUKKO 2. Motivaation rakentumiseen vaikuttavat tekijät lukuteatterissa.

Pääluokat:	Pelkistetyt ilmaukset:	Alkuperäisilmaukset:
Toiminnallisuus	Leikillisuus nosti motivaatiota. Toiminnallisuus loi innon tekemiselle.	"(Lukuteatteri vaikutti) ehkä semmoseen niinkun rohkeuteen ja ilma-suun. Niin oli ja jotenkin se, että he pääs ikäänku leikkimään siinä... Niin se oli semmonen, mikä oli semmonen mikä myös sitä motivaatiota nosti." "Siis aika nopeesti, ennen jo ku me alotettiin, niin mä sain näillä toiminnallisilla jutuilla ja näillä Niilo Mäki Instituutin materiaaleilla niin sain heiät innostuu, et he rupes odottaan niitä tunteja jo valmiiks..."
Näytelmä	Näytelmän tekeminen innosti oppilaita. Näytelmällä iso merkitys motivaatioon, koska lukemista tehtiin näytelmän harjoittelun vuoksi.	"...mutta sitkun mä kerroin et me ruvetaan tekeen näytelmää, niin hehän oli, eihän ne meinanneet housuissaan pysyä." " Siihen motivaatioon oli iso vaikutus, että se ei tuntunu pakkopullalta se lukeminen, vaan sitä tehtiin tavallaan jonkun muun tavoitteen vuoksi, ku vaan sen vuoksi, että nyt pitää harjoitella lukemista. Lapsi itse ei niinkun ajatellu, et täs on lukuharjoitukset menossa, vaan mehän tehtiin näytelmää!"
Tarinallisuus	Tarina ja hahmossa lukeminen motivoi lukemaan.	"Mä niinku huomasin että tää tarinaan ja siihen hahmoon meneminen ja niinkun, niin se lukeminen tuli vähä siinä niinku semmonsena sivutuotteena, et oppilaat ei oikein tajunnutkaan et hei mehän luettiin ihan hirveesti tänään."

	Teksti motivoi oppilaita lukemaan uudestaan ja uudestaan.	" Motivoivana että se ei ollu sellasta tylsää lukemista ja se niinkun, mä olin jotenkin yllättyä siitä – tai no en ehkä yllättyä mutta olin iloinen siitä miten tota, musta tuntuu et ne oppilaat ei kyllästyny siihen tekstiin ollelleenkaan, että vaikka siinä ikäänku junnattiin tavallaan samaa tekstiä monta monta monituista kertaa, niin vähän niinkun siivellä, että he eivät niinkun tajunneetkaan harjoittelevansa lukemista."
Sosiaalisuus	Sosiaalisuus osana lukukokemusta motivoi.	"Mä juttelin niitten oppilaitten kanssa siitä viimesellä kerralla, ja musta sieltä tuli hyviä kommentteja. Joku sano muistaakseni että tää oli kivempaa, koska tää ei ollu niin tylsää, et lukeminen yksin on tylsää. Että se, että tämä oli paljon hauskempaa kun siinä sai olla muitten kanssa, et se oli sosiaalista ja sitte siinä oli mukana semmosta vähän niinku muutaki toimintaa, ja sitte oli sitä semmosta humoristista juttua. Että se niinku mun mielestä niitä motivoi siinä toiminnassa."

4 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten lukuteatteri sopii opetusmuotona erityisopetukseen sekä onko sillä vaikutusta oppilaiden lukumotivaatioon. Opettajat kokivat lukuteatterin sopivan hyvin niin erityisopetukseen kuin lukemisen motivaation nostattamiseen. Lukuteatterin nähtiin sopivan hyvin sen rakenteen vuoksi erityisopetukseen heikoille lukijoille, mutta sen lisäksi aineistossa nousi ajatus lukuteatterin sopivan kaikille oppijoille. Sama ajatus nousee esille Youngin & Ortliebin (2018) artikkelissa, jossa lukuteatterin korostetaan sopivan kaiken tasoille oppijoille. Näin ollen myös Suomessa voitaisiin miettiä lukuteatterikokeilun laajentamista myös erityisopetuksen ulkopuolelle.

Tutkimukseen osallistuneiden opettajien pääsääntöisesti hyvin positiivisten kokemusten pohjalta voidaan todeta, että lukuteatterille voisi hyvin olla paikka opettajan työkalupakissa. Erilaisten työskentelytapojen hyödyntäminen tuo mielekkyyttä ja vaihtelua arkeen niin opettajalle kuin oppilaillekin. Erilaisten oppimistapojen hyödyntäminen on kuitenkin paljon opettajasta ja tämän omasta mielenkiinnostaan kiinni. Myös opettajan halulla oppia ja kokeilla uutta on merkitystä. Lukuteatteri koettiin myös opettajan näkökulmasta motivoivana, joka vastaa myös aiempia tutkimustuloksia (ks. Irna ym., 2022).

Suurena positiivisena puolena lukuteatterista nousi esiin sen motivoiva vaikutus lukemiseen. Vastaavia tuloksia on saatu myös aiemmista tutkimuksissa (ks. Junttila ym., 2021). Erityisen motivoivana tekijänä lukuteatterissa opettajien mukaan oli esityksen tekeminen ja roolihahmoihin heittäytyminen. Lapsi saattoi heittäytyä tarinan vietäväksi näyttelemisen maailmaan, eikä tämän vuoksi välttämättä edes huomannut harjoittelevansa lukemista. Myös tämä kulkee käsi kädessä aiemman tutkimuksen kanssa (ks. Hautala ym., 2022). Motivaatio mahdollisti tutkimuksessa saman tekstin toiston eli drillaamisen, koska oppilas oli motivoitunut opettelemaan vuorosanoja esitystä varten

Lukuteatteri eroaa perinteisestä lukemisen harjoittelusta mm. toiminnallisuutensa sekä osallistamisen vuoksi. Toiminnallisuus on olennainen osa draamatyöskentelyä ja lukuteatterissa oppimista ohjaakin mielikuvitus ja leikillisuus (ks. Junttila ym., 2021). Draaman käyttöön opetuksessa varmasti vaikuttaa paljon opettajan oma mielenkiinto sekä osaaminen sen hyödyntämisestä. Vaikka leikin kautta oppimisen voisi ajatella sopivan erityisen hyvin pienille oppijoille, pitäisin tärkeänä hyödyntää sitä kaiken ikäisillä oppijoilla. Tutkimuksessa nousikin esille, että lukuteatterin draamatyöskentely motivoi erityisesti vanhempia oppilaita, jotka tarvitsivat innostavan tavoitteen lukemiselle.

Pääsääntöisesti positiivisten tutkimustulosten lisäksi lukuteatterijakson toteutumiseen nousi esiin muutama haaste. Haasteita loivat oppilaan muut laaja-alaiset, erityisesti keskittymiseen vaikuttavat haasteet. Lukuteatterin pienen ryhmän nähtiin tukevan sellaisten oppilaiden työskentelyä, joille on vaikea keskittyä työskentelyyn isossa ryhmässä. Tämä tutkimustulos olisi hyvä ottaa huomioon, mikäli lukuteatteria sovelletaan yleisopetuksessa. Lukuteatterin soveltamista yleisopetukseen puoltaisi Youngin (2019) ajatus siitä, että lukuteatterilla tulisi olla pysyvä rooli yhtenä oppimismuotona lukemaan opettelussa. Myös Youngin & Ortliebin (2018) havainto lukuteatterin soveltuvuudesta kaiken tasoisille oppijoille perustelisi lukuteatterin hyödyntämistä myös erityisopetuksen ulkopuolella.

Tutkimusta tehdessä itselläni oli kokemus lukuteatteriryhmän ohjaamisesta ReadDrama-tutkimuksen implementaatiovaiheessa. Tämän vuoksi minulla oli henkilökohtainen kokemus lukuteatterin vaikuttavuudesta lukemisen motivaatioon. Tämä on hyvä ottaa huomioon tutkimuksen luotettavuutta tarkastellessa, vaikka pyrinkin parhaani mukaan analysoimaan aineistoa antamatta henkilökohtaisen hypoteesin vaikuttaa. Lisäksi tutkimuksen teorettinen viitekehys olisi voinut olla laajempi ja esimerkiksi lukemisen ja motivaation välistä yhteyttä olisi voitu kartoittaa tutkimuksessa laajemmin.

Jatkotutkimusta aiheesta voitaisiin tehdä alakoulun sijasta myös yläkoulussa. Motivaation huomattiin olevan oleellinen osa ohjelman hyötyjä erityisesti

alakoulun ylempien luokkien opettajien mielestä. Tämän ikäisillä oppilailla nähtiin olevan erityisen tärkeää, että oppilas innostui esityksen tekemisestä, joka antoi tarkoituksen lukemiselle. NMI:n lukuteatteriohjelma on suunnattu alakoulun oppilaille, mutta jatkossa aihetta voitaisiin tutkia myös yläkoulun näkökulmasta. Yläkoulussa näkyviin lukemisen haasteisiin liittyy varmasti erilaisia haasteita kuin alakoulun puolella, jolloin ohjelmaa tulisi varmasti myös muokata ikätasoon sopivaksi.

Myös lukuteatterin vaikutusta uuden kielen opiskelussa voitaisiin tutkia. Helpotettu lukuteatteriohjelma voisikin olla yksi työkalu esimerkiksi valmistavassa opetuksessa työskentelevälle opettajalle, jonka oppilaat opiskelevat suomea. Lukuteatterin on kansainvälisesti tutkittu olevan hyvä keino uuden sanaston opiskeluun (ks. Gu & Lornklang, 2021), joten samaa voitaisiin tutkia myös kotimaassa.

Draamatyöskentelylle on sijattu opetussuunnitelmaa myöten paikka Suomalaisessa peruskoulussa. Kuten myös tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, lukuteatteria voidaan pitää hyvänä, innostavana, motivoivana sekä monipuolisena lisänä muiden lukutekniikoiden joukossa. Ylipäätään näen positiivisena asiana hyödyntää opetustyössä mahdollisimman monipuolisia oppimistapoja, sillä jokainen oppija on erilainen.

LÄHTEET

Aerila, J. A., & Kauppinen, M. (2019). Sytytä lukukipinä. Pedagogisia keinoja luokinnon herättelyyn. Jyväskylä: PS-kustannus

Ahvenjärvi, K., & Kirstinä, L. (2016). Miksi kirjallisuuden lukeminen on tärkeää?. Kielikukko, 35(2).

Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., & Kyngäs, H. (2014). Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. *SAGE Open*, 4(1), 1-10. https://www.researchgate.net/publication/260675843_Qualitative_Content_Analysis_A_Focus_on_Trustworthiness

Grünthal, S. (2020). Lukutaito ja lukeminen. Teoksessa Suomen kieli ja kirjallisuus koulussa. Toim. Liisa Tainio & Maria Ahlholm & Satu Grünthal & Sirke Happonen & Riitta Juvonen & Ulla Karvonen & Sara Routarinne. Helsingin yliopisto: Suomen ainedidaktinen tutkimusseura, 165-206.

Gu, C., & Lornklang, T. (2021). The use of picture-word inductive model and readers' theater to improve Chinese EFL learners' vocabulary learning achievement. *Advances in Language and Literary Studies*, 12(3), 120-126.

Hautala, J., Ronimus, M., & Junntila, E. (2022). Readers' theater projects for special education: A randomized controlled study. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 67(5), 663-678.

Huemer, S., Salmi, P., & Aro, M. (2012). Tavoitteena sujuva lukutaito. *NMI-bulletin*, 22(2), 18-29.

Irna, I., Dj, M. Z., & Hasanah, U. (2022). REINFORCING STUDENTS' READING ACHIEVEMENT BY USING READERS THEATER. *International Journal of Research on English Teaching and Applied Linguistics*, 2(1), 56-71.

Junttila, E., Ronimus, M., & Hautala, J. (2021). " Koska oli extrasuperkivaa"-3.-4.-luokkalaisten hitaiden lukijoiden kokemuksia lukuteatterista. *Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistyksen julkaisuja*, (53).

Kansainvälinen Lasten lukutaitotutkimus PIRLS 2016. (2017). *Suomalaislapset edelleen parhaiden lukijoiden joukossa (tiedote 5.12.2017)*. <https://ktl.jyu.fi/fi/tiedotteet/2017/t051217>

Ketonen, R. (2019). Lukemaan ja kirjoittamaan oppiminen ja opettaminen. Lukivaikeudesta lukitukseen.

Kuronen, M., & Paavola, A. 2020. Sopivat materiaalit ja monipuoliset menetelmät tukevat lukemaan oppimista. *Kielikukko*, 25.

Laine, T. (2018). Lukeminen–yksityinen vai yhteisöllinen tapahtuma?. *Kasvatus & Aika*, 12(2), 21-35.

Leino, K. (2019). Lukutaidolla hyvä tulevaisuus. *Rihveli*, 2019(1).

Leino, K., Lerkkanen, M. K., & Nissinen, K. (2021). Lukustrategioiden tunnistaminen lukutaidon vahvistajana. *Kasvatusalan tutkimuksia*.

Leino, K., Nissinen, K., Puhakka, E., & Rautopuro, J. (2017). Lukutaito luodaan yhdessä: kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus (PIRLS 2016).

Lerkkanen, M-K., Poikkeus, A-M., Ahonen, T., Siekkinen M., Niemi P.

& Nurmi J-E. 2010. Luku- ja kirjoitustaidon kehitys sekä motivaatio esi- ja alkuopetusvuosina. *Kasvatus*, 2, 116–128.

LukiMat. Tietoverkkovälitteinen peruslukutaidon sekä matematiikan oppimisvaikeuksien oppimis- ja arviointiympäristö. <http://www.lukimat.fi/lukeminen/tietopalvelu/lukivaikeudet-1>

Lyytinen H., Eklund K., Ronimus M. & Lyytinen P. 2019. Lukemaan oppimisen vaikeudet, niiden varhainen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy. Teoksessa *Lukivaikeudesta lukitukseen*. Toimittanut Takala M. & Kairaluoma L. 2019. Gaudeamus Oy, Tallinna.

Puusa, A., Juuti, P., & Aaltio, I. (2020). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät.

Takala M. & Kairaluoma L. 2019. *Lukivaikeudesta lukitukseen*. Gaudeamus Oy, Tallinna.

Sarajärvi, A., & Tuomi, J. (2017). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi: Uudistettu laitos*. Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (22.2.2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö*. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

Thuneberg, H. (2006). Alakoulun lukiopetuksesta. In *Lukivaikeudesta lukitaitoon* (pp. 177-201). Yliopistopaino.

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (Uudistettu laitos)*. Tammi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM). (2019). *PISA-tutkimus ja tulokset 2018*.
<https://okm.fi/pisa-2018>

Ronimus, M., Tolvanen, A., & Hautala, J. (2022). The roles of motivation and engagement in computer-based assessment of children's reading comprehension. *Learning and Individual Differences*, 98, 102197.

Saarinen, M., & Takala, M. (2016). Draama osallisuuden innoittajana-nuorten kokemuksellinen oppimisprosessi. *NMI-bulletin*.

Sanchez, S. L., & Athanases, S. Z. (2022). Principled practice for drama and theater arts with multilingual learners. *International Multilingual Research Journal*, 16(3), 217-226

Young, C., Durham, P., Miller, M., Rasinski, T. V. & Lane, F. (2019) Improving reading comprehension with readers theater. *The Journal of Educational Research*, 112(5), 615-626, doi:10.1080/00220671.2019.1649240

Young, C., & Ortlieb, E. (2018). Implementing readers theater in secondary classrooms. *Reading Psychology*, 39(8), 879-897.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelun runko

Esitiedot (on jo kerätty päiväkirjalomakkeisiin)

1. Aloitus: oma opettajuus ja kiinnostuneisuus lukuteatteria kohtaan

2. Millaisena opettajana pidät itseäsi?

1. Mikä sinulle opettamisessa on tärkeää?
2. "Lomakkeen esitiedoissa kerroitkin kokemuksen määrästä x ja y..."
3. (Mikä on suhteesi draaman opettamiseen? Mitä ajattelet draamasta opetusvälineenä? Miksi?)
4. Käytätkö opetuksessasi tai opetatko draamaa/ilmaisu-taitoa oppiaineena?
5. Miksi draamaa voisi tai kannattaisi käyttää opetusmenetelmänä? Miksi ei?
6. Mikä sai sinut kiinnostumaan tutkimukseen osallistumisesta?
7. "Pyytäisin sinua alkuun kertoa omin sanoin, mitä on päällimmäisenä mieleen tästä kokemuksesta, kun nyt opetit lukuteatteria oppilaillesi tämän 8 viikon jakson. Millaista se oli? / Miten työskentely sujui, ja mitä huomioita teit siitä?"
8. Tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä haastateltavan kertoman mukaan.

Kysymykset 3-9 sen mukaan, mitä vapaasti kerrotusta jää puuttumaan. Haastateltavan puhumisen mukaan, ei tarvitse edetä numerojärjestyksessä.

3. Millaisia huomioita teit lukuteatteriohjelmasta?

1. Mitä lukuteatteri korvasi omasta normaalista opetuksesta?

2. Miten muokkasit ohjelmaa / mitä osia ohjelmasta käytit tai jätit käyttämättä?
3. Sovellettavuus? Muokattavuus?
4. Millä lailla soveltuu esim. erityisopetukseen ja lukuharjoitteluun?

4. Millaisia havaintoja teit omasta ohjaamisestasi?

1. Miten ryhmän ohjaaminen sujui?
2. Mitä asioita koit haastavaksi?
3. Mitä asioita koit helpoksi/hyväksi/mikä onnistui erityisesti?
4. Miten ohjasit ilmaisevaa lukemista?
5. Oma arviointisi siitä, miten annoit palautetta? Mikä vaikutus sillä oli oppilaisiin?
6. Oppilas-opettaja -vuorovaikutussuhde? Miten suhde näihin oppilaisiin rakentui? Miten muuttui? Entä miten suhde verrokkioppilaisiin?
7. Ryhmänhallinta? Mitä haasteita? Onnistumisia?

5. Alkuun puhuttiinkin vähän yleisesti draamasta opetusmenetelmänä. Millaiseksi koit draaman lähestymistapana lukemisen harjoitteluun?

1. Mitä hyviä puolia?
2. Mitä huonoja puolia?
3. Esitittekö näytelmän ulkopuoliselle yleisölle? Keille? Mikä sinun mielestäsi on näytelmän esittämisen merkitys? (pvk-lomakkeella saattaa olla tästä, ainakin kyllä/ei)

6. Mitä havaintoja teit lukuteatteriin osallistuvista oppilaista?

1. Mitä asioita otit huomioon lukuteatteriryhmää perustessasi? Esimerkiksi miksi valitsit ne oppilaat, jotka valitsit? (Vaikutiko tuen tarve, temperamentti, kaverisuhteet...?)
2. Miten toiminta otettiin vastaan, mitä siitä pidettiin?
3. Millaisia muutoksia huomasit kussakin oppilaassa työskentelyjakson aikana? Alun ja lopun välillä?
Voisiko kerätä jonkinlaisen kaaren jokaisesta oppilaasta?
4. Oppilaiden keskinäinen vuorovaikutus? Oma arviointi siitä miten ryhmäläiset puhuivat toisilleen? Miltä toisten kuullen lukeminen vaikutti tuntuvaan?

7. Millaisia vaikutuksia näkisit lukuteatteriin osallistumisella olevan näihin oppilaisiin?

1. Lukutaitoon?
2. Lukumotivaatioon?
3. Uskoon itsestä lukijana tai oppijana? Ryhmän jäsenenä?
4. Asenteeseen lukemista ja/tai kirjallisuutta kohtaan?
5. Muuhun, mihin?

8. Skenaario: Jos kertoisin sinulle että lukuteatteri on yhtä tehokas kuin "perinteinen" ääneenlukemisharjoittelu, ja että lukuteatteri ei vähennä ensi lukuvuoden tuen tarvetta, niin näetkö lisäarvoa lukuteatterissa, millaista?

9. Haluatko kertoa vielä jotain, mitä en osannut kysyä?

1. Onko ok jos palataan vielä uudelleen, jos huomataan, että jokin keskeinen asia jäi käsittelemättä.

10. KIITOS!